„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију.
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску	Србију, Црну Гору и др. стране земље	
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 219. У Новом Саду, у недељу 28. октобра (10. новембра) 1912. Година XXVIII

Да ли примирје?

Светска повесница, када буде бележила *епохалне победе* балканскога савеза над Турском, којима победама је овај савез разорио и уништио Турску, бележиће *уједно и јадну улогу европске дипломатије*. Данас већ оне звучне фразе, којима је европска дипломатија мислила одржати Турску, постале су *прави подсмех* разборитога света у цивилизованој Европи. Где је данас „status quo“? Где враћање Турској заузетих земаља од стране балканскога савеза?! Оружје балканскога савеза, може се рећи, *отпирило* је све оно, што је сновала европска дипломатија. Светска повест не зна за таке сјајне успехе, као што их је имао балкански савез. И сама војска великога војсковође Наполеона I. није умела да покаже ону *брзину* победа, као војске балканскога савеза. За једва три недеље, војске балканскога савеза знале су уништити Турску, те се створити пред Цариградом и Солуном. И оно, што је године 1878. забезекнуло Европу, да је војска Русије дошла пред зидине Цариграда, то су војске много слабијега балканскога савеза учиниле.

Наравно, да данас европска дипломатија сасвим друкчије гуди, него што је гудила у очи балканскога рата. Министар спољних послова наше монархије, гроф *Берхтолд*, више се не разбацује, нити прети, него хоће да привна чињенице на Балканском Полуострву.

Али шта ће да буде са *Цариградом*, кад су Бугари и Срби стерали Турке већ у Цариград? Турске ефендије у Стамболу, док су обмањивали и обмањивали свет, да турска војска свуда „напредује“, али ево кад су Турци већ стерани у Цариград, ту сада *више нема обмањивања*. Султан *Мехмед V.* пролио је сузе, кад је дознао, да су га ефендије све варали са „турским победама“ па сад наравно не остаје ништа друго, него да се скучена Порта обрати на велесиле за посредовање, да се дође за сада до *примирја*.

Наравно, да охолима и разметљивима Турцима не приличи, да се ради примирја обрате на своје *победиоце*, него они се обраћају на велесиле, као да балканске хришћанске државе стоје под неким *туторством* велесила. Али ту су стамбулске ефендије врло *насели*. Балканске савезне државе *не примају токово примирје*. И ово увиђају и неке велесиле.

Француска, од кад су балканске савезне државе победиле Турску, данас се више не брине толико за своје милијарде што је узајмила Турској, колико се брине за то, да се из балканскога рата не излеже европски рат. С тога је и француски министар спољних послова *Поенкаре* сасвим променио правац француске политике према Балкану. Министар Поенкаре не познајући тачно одношаје на Балкану, мислио је да ће моћи предупредити балкански рат, ако повери *Сазонову* и *Берхтолду*, да они сврше ствар са Турском и балканским државама, а овамо није знао, да ће Аустро Угарска ићи баш за тим, да из заплета на Балкану *извуче највише користи за себе*, те да себи приуготови пут, да преко Санџака пође на Солун.

Сада, после сјајних победа савезних балканских држава, министар *Поенкаре* пошао је правцем политике, достојне француског народа. Министар Поенкаре обзнанио је осталим велесилама, да Француска стоји на становишту, да је за уређење балканских одношаја потребно, да европске велесиле исповедају *потпуну непристрасност* (désintéressement absolu). На ово саопштење Поенкареово одговорила је Русија, па и Енглеска, да се слажу са тим становиштем. Али у Бечу таки су запели за тај: désintéressement, па је Берхтолд таки одговорио Поенкарају, да се Аустро-Угарска *не слаже* са том формулом. А шта ово доказује? Доказује да се наша монархија враћа и опет на њену балканску политику: *продирање до Солуна*. Наравно да су дипломате у Бечу своју политику заоденули у руво *привредних интереса на Балкану*, па у том погледу се нада Аустро-Угарска, *да ће се споразумети са Србијом*. Али се у Србији с чуђењем питају: какви то могу бити *посебни* интереси Аустро-Угарске? Ваљда не такови, да Србија у привредном погледу дође у *вазалан* одношај према Аустро-Угарској? То ново руво је врли српски родољуб, српски министар трговине *Коста Стојановић* таки упознао, па је једном интервјуеру сасвим отворено рекао: да Србија у погледу привредних интереса *не може чинити изнимке*, па оно, што је Србији корисно у њену одношају према суседној монархији, то ће она ставити у међусобни трговачки уговор.

Данас стоји заискано примирје од стране Порте тако, да је Француска одговорила, да се она *не може примити посредовања за примирје, док ово не заврше и савезне балканске државе и док се не зна*, каква би била *основа такога примирја*, јер то је такав обичај у међународном праву. Тако су од прилике одговориле и Русија и Енглеска.

Сасвим је наравно да савезне балканске државе *не примају примирје*, јер би Турска за време примирја могла *привући своју нову снагу из Азије, те са новом снагом на ново започети рат*. Него савезне балканске државе *чекају да Турска замоли примирје па би онда савезне балканске државе пред зидинама Цариграда* **диктирале** *услове примирја и мира*.

Међутим док овај критичан тренутак за договор о примирју траје, свака велесила помало приближује *по коју своју ратну лађу Цариграду*. Одељење руске флоте већ је отпловило из Севастопоља, одељење енглеске флоте такођер је отпловило из Малте према Цариграду. И наша монархија, па Немачка послале су по коју лађу према Цариграду, да »*чувају* своје поданике“, а Италија још од пређе има своје ратне лађе у Јегејском мору.

Све ово изгледа врло судбоносно и носи у себи неку *клицу европскога рата*. Велика одговорност за сметње европскога мира пада на нашу монархију, али зато баш изгледа, да остале велесиле неће допустити, да *једна* велесила заподене европски рат.

На сваки начин да ће сјајно оружје балканских савезних држава *диктирати Турској* примирје и мир *или пред Цариградом*, или у *самом Цариграду*, можда баш у европском делу, што се зове *Пера*, а велесиле својим убојним лађама у Цариграду, у „Златном Рогу“ *потврдиће* мир између балканских савезних држава и Турске те изрећи потребу *сеобе* султана у Азију, у Брусу.

△

Ликвидација Турске.

„Балкан Балканским Народима“.

III.

Балканска Унија (федерација.)

У овој трећој глави, под овим насловом, покушаћу, да изнесем — у облику како ја замишљам, само у главним потезима, све оне тачке, начела, услове, који би били темељ једној евентуалној федерацији, а да се потпуно задржи независност свих појединих држава, које би сачињавале федерацију. Сметње провођењу овога плана доста су велике, али не и неотклоњиве. Свака идеја, сваки нови план има великих сметња, може бити пресудног значаја, па зато ипак многа успе, многа дође до свога остварења. У борби се прекали, очврсне, срасте с присталицама, постане вера народна.

Зашто не би могла четири народа: Српски, Бугарски, Грчки и Албанци — задржавши потпуно своју самосталност, живети у једној заједници, кад има народа и држава, које живе у једној заједници, поготово без икакве или само неке самосталности, скупљене пуким случајем династичког наследства и разним политичким махинацијама и уговорима, без воље и пристанка народа, у једну целину, у којој им ипак стоје на расположењу сва средства и путеви за развитак и напредак иако у скученом облику? — Куцикамо би то боље и друкчије било у заједници, коју би слободни народи, својом добром вољом, својом самоодлуком и пристанком начинили, без пресије са икоје стране, свесни, да им то осигурава бољу будућност, а без икакве задње мисли, да се један шири на уштрб другога.

Идеја о Балканској федерацији у овоме облику, који ја замишљам, може пред широм публиком изгледати као сан, недостижна мета, неизведив план. Али када се дубље зарони у суштину ствари и испита, доћи ће се до уверења, да је то могуће. Многа и многа идеја, многи и многи сан остварио се. Каквих је ту сметњи било, па ипак су све преброђене! И та некада неостварива Италија осваја сада у Африци, јер јој је мали простор.

Држао се немогућим савез малих Балканских држава, а нарочито између Бугарске и Србије. Па ево га имамо. И један знатан дипломата српски, који само зато отклања државно крмило, што је држао, да је немогућ савез с Бугарском, што је био противног уверења, сада је и он његов присталица и изјављује, да треба да се тај савез одржи. Ово меродавно мишљење за, држим да ће и други усвојити и признати могућност и корист његову, иако се ово мишљење односи само на овај постојећи савез, ипак држим, да дограђен, допуњен и проширен, овакав, какав ће овде бити изнет, много више важи, него овај какав је сада. Овим нећу да омаловажавам вредност садашњег савеза, јер је он заиста потребан био. Користи и успеси су његови очити!

Прво ћу изнети основне принципе Балканске федерације, распоређене по тачкама у целости, па ћемо онда тачку по тачку разлагати.

Балканска федерација (Унија). Састав федерације. Државе.

I.

1. Балканску федерацију (Унију) сачињавају: Кнежевина Албанија,*) Царевина Бугарска, Краљевина Грчка, Србија, Црна Гора и — под протекторатом и контролом горњих: Автономна Трговачка Варош Солун.

II.

Међусобни државноправни положај федерације.

1.

Свака појединa држава федерације је потпуно независна и ненадлежна једна другој. Они су равноправни чланови федерације. Сваки има своје министарство и парламенат.

2.

Свака појединa држава федерације задржава себи потпуно самоопредељење и компетенцију у свима државним пословима и стварима, изузевши заједничке послове и ствари федерације. У строго заједничким стварима, федерација поступа као једна држава и решава заједничким органима.

3.

Државе Балканске федерације не могу водити рат међу собом. Рат оглашен споља једној држави у федерацији, рат је (целе) федерације. Рат против другога, може огласити и водити само федерација уз пристанак федеративног парламента и свих парламената појединих држава. Рат оглашује Савет Краљева на предлог и у споразуму Министарског Сената.

4.

Државе Балканске федерације су у царинској унији и чине једну ђумручку територију. Трговачки и царински уговори за целу федерацију, спадају у компетенцију и делокруг заједничких органа. Све ствари, које се односе на привредну, индустријску и трговачку политику, уређују државе међу собом паралелним законима.

*) Не можемо се сложити са излагањем поштованога г. писца о „*автономној Албанији*“, *јер ову хоће да створе* **непријатељи Словенства**. То се најбоље види и из јучерашњега говора закованог словенског непријатеља, грофа *Куена-Хедерварија*, који се је у угарској делегацији сав заложио за автономију Албаније. — Ур. „Бр.“

5.

Заједничке ствари и послови федерације јесу: Спољна политика, трговинска политика, војска и финансије за подмирење истих. Остале финансијске ствари спадају у компетенцију и делокруг парламента сваке поједине државе. Заједнички су послови још и они, које у будуће у интересу целе федерације, парламенат федерације означи и прогласи и које парламенти појединих држава приме.

6.

Све заједничке ствари и послове федерације решавају органи федерације. Политичке уговоре и све оне уговоре, који се односе на горе означене заједничке послове, с другим државама може склапати само федерација. Политичке уговоре (за обрану и напад) свака поједина држава федерације за себе с другим државама ван федерације не може склапати. То чини федерација.

7.

Све законе, донесене у федеративном парламенту, сваки парламенат поједине државе има изгласати и примити као своје, које краљ сваке поједине државе санкцијонише.

8.

Овако спојене државе федерације не могу ни једна за себе иступити без пристанка (целе) федерације.

9.

Заједнички органи федерације јесу: Министарски Сенат и Федеративни Парламенат.

а) Министарски Сенат сачињавају: министри-председници, иностраних дела, финансија и војни сваке поједине државе.

Председника и потпредседника Министарског Сената бирају министри међусобно (наизменце по државама). Што је министарство појединих држава, то је Министарски Сенат у погледу федерације.

б) Парламенат федерације сачињавају делегати, које бира парламенат сваке поједине државе из своје средине 40—50 на броју. Парламентарно устројство федеративног парламента изразио би сам парламенат у првом свом заседању. Сваки члан парламента има само један глас и доносе закључке већином од $^3/_4$ гласова од укупног броја делегата.

10.

Новац Балканске Федерације је јединствен са истом вредношћу а посебним називом (именом).

РАТ
за ослобођење хришћана у Турској.

— Глас о великом турском поразу код Чаталџе. — Турски војници беже у Цариград. — Даљи успеси савезника.

Како се чује, турска војска је код Чаталџе опет претрпела велик пораз. И док храбра бугарска војска све више продире према Цариграду, турски се министри свађају и траже, ко је крив пропасти Турске. У исти мах јуначка војска краљевине Србије као олуј чисти све испред себе те је продрла далеко на запад, чак тамо у Арнаутлук, на велики јед и брегу господе на бечком Балплацу. Грчка војска пак већ бије Солун, који се — по приватним вестима — већ и предао. А Црногорци су тако стегли Скадар, да се турска посада оданде ни маћи не може.

Најновије вести са балканског ратишта доносимо ниже.

Српско-турски рат.

(Телеграми »Бранику«).

— Српска војска заузела Прилип. —

Скопље, 25. X. (7. XI.)

Прилип, град Марка Краљевића, око кога се ниже читав низ народних песама, који буди најлепше историјске успомене, у српским је рукама после *очајне борбе*, којом је свету показано, с каквом жудњом су Срби тежили тој историјској вароши српској, не жалећи ни највеће жртве, само да њихово постане оно, што по историји и етнографији њима припада.

Борба за Прилип водила се је на планинском превоју северозападно од Прилипа, пуна два дана. Завршена је *потпуном победом српског оружја*. Ка непријатељским положајима водио је само један пут са странама, потпуно непролазним за артиљерију и возове. Непријатељ је ту имао 20 батаљона и 4 батерије, међутим половина би била доста, да овакав превој учини непролазним. Срби су *само једну брдску батерију* могли извести на положај и морали су савлађивати и земљишне тешкоће и отпор непријатељев, који охрабрен неучешћем српске артиљерије, упорно је бранио своје положаје, утврдивши на брзу руку отпорне тачке, које по своме природном положају представљају праве градове. Више важних тачака *освојили* су Срби већ првог дана. Под кишом танади српски пукови су на сасвим прегледном земљишту и страховито стрмим нагибама *заузимали јуришем на бајонет* један непријатељски положај за другим.

Непријатељ, другог дана борбе, *потпуно разбијен*, **у највећем нереду је побегао према Битољу**, *оставивши много мртвих и рањених.*

Прилип су Срби заузели са много крви и напора. Поред Куманова Прилип је несумњиво *подигао славу српског оружја* и вредност српске војске међу модерно уређеним европским војскама. Борба, коју су Срби ту издржали, показала је, да су они са ретким пожртвовањем ушли у рат за ослобођење и да мисле у њему до краја истрајати.

Београд, 25, X. (7. XI.)

О битци код Прилепа јавља се још ово:

Потучене турске трупе код Куманова и Велеса, око 20 батаљона с артиљеријом, заузеле су позиције на тешком, непроходном превоју између Велеса и Прилепа. Српска артиљерија није могла туда да прође те је непријатеља *напала* и *покушала* сама *српска пешадија*. У крвавој борби 5. пешадијски пук под најстрашнијом артиљеријском ватром турском *освајао* је бајонетима позицију за позицијом. Пошто је освојила све важније тачке, српска војска је започела над самим Прилепом, који се после јачег отпора сутрадан морао предати. Српски губитци су незнатни, а турски су превелики.

— Долазак даљих турских заробљеника. —

Београд, 25. X. (7. XI.)

Јутрос у 8 сахата дошло је још **800** турских војника и 97 турских официра заробљених. Сви врло добро изгледају и расположени су, јер се са њима добро поступа. За време вожње заробљени су добили каве и ракије. Турци, пако су заробљени, расположише се, *певали су* и викали:

— *Чок јаша* (*живео*) *краљ Петар*!

Турски официри су добили *засебне собе* и послугу.

Јуче је из Скопља испраћено у Србију *40 турских официра*, међу којима има два миралаја (пуковника), неколико потпуковника и мајора, који су сви учествовали у битци на Куманову, а после турског пораза и бегства нађени су сакривени по *таванима* и *подрумима* скопљанским. Нађено их је још 50 накнадно.

У Ниш је упућено 8 турских официра са 1200 турских војника заробљеника, са којима се врло добро поступа. За превоз тих Турака треба неколико нарочитих возова.

— Ратни дописници иду из Србије. —

Скопље, 26. X. (8. XI.)

Већина страних дописника сматра ратничку акцију Србије *свршеним делом* и враћају се са српско-турског ратишта. Делом иду у Цариград, где се очекује скори преврат.

— Предаја Нове Вароши. —

Београд, 26. X. (8. XI.)

Ономад се је предала Нова Варош без отпора. С њом се је српској војсци предало и 225 војника, 6 официра турских, а задобивено је 250 пушака.

— Честитке краљу Петру. —

Скопље, 26. X. (8. XI.)

Краљ *Петар I.* је приликом свога уласка у Скопље добио са свих страна много честитака.

— Милосрђе кнегиње Јелене. —

Скопље, 26. X. (8. X.)

Кнегиња *Јелена Петровна*, јединица краља Петра, обишла је ономад све болнице и сваком рањенику нашла је утешну реч. Њена појава и *скромно сестринско држање* силно је утицало на рањенике, који одушевљено говоре о њену пожртвовању. Јуче је кнегиња отпутовала у Врању, где је њена болница снабдевена најмодернијим средствима.

— Продирање српске војске према Дибри. —

Београд, 25. X. (7. XI.)

После заузећа Прилипа повукли су се разбијени одреди турске војске према Битољу и Охриду у нереду. Поречки крај између Кичева и Прилипа редом се *предаје српској војсци* тако, да је ова са једним делом већ пред Крушевом, за које се приватно каже, да је већ и заузето, а са другим одредима се је *српска војска примакла Дибри, Струги, Охриду и Битољу*. Српска коњица се налази већ у околини Струге и Охрида тако, да ће за најкраће време Дибра бити сасвим одсечена, а исто тако и Битољ. Неколи листови данас јављају већ и пад Охрида, из кога да су Турци растерани према Елбасану, и пад Битоља, шта више и почетак боја код Солуна али све те вести још нису никако проверене и биће преуређене. Продирање српских трупа отештавано је непроходним земљиштем, а и отпор турских и арнауских трупа доста је очајан, како се видело у борбама код Прилипа а Призрена, где су се водиле далеко веће битке, него што се у први мах јављало. Српска војска чини *чудеса издржљивости и јунаштва* у даљем продирању од Велеса на југозапад па се успеси њезиних окупација морају тим више ценити и давати им већа важност.

Код Битоља, Дибре, а можда и код Охрида очекују се доста јаки бојеви.

При заузимању Ђаковице Црногорце је успешно потпомагала артиљерија генерала *Живковића*, који се још јуче налазио са већим делом своје војске у Пећи. Чини се, да ће *армија генерала Живковића кренути заједно с Црногорцима пут Скадра и према мору*, камо ће се кренути и један део војске генерала Боже *Јанковића*, пошто Дибра буде заузета.

Како је грчка војска већ прешла Вардар, наступајући равницом ка Солуну, чује се, да се је *и српска војска упутила већ у непосредну околину Солуна.*

— Рањеници и заробљаници у Београду, —

Београд, 25. X. (7. XI.)

Синоћ је дошло опет 300 рањеника, а јутрос **700** *заробљеника*. Осим државних болница има сада у Београду 19 резервних рањеничких болница. Општина месечно издаје сиротињи 75.000 динара помоћи. Министарство привреде је наредило, да се на општински трошак помогне сиромашним породицама војника, да се даље обраде заостали усеви и засеје жито.

— Страни војни аташеји у Скопљу. — Распуштање добровољаца. —

Београд, 25. X. (7. XI.)

Сада су тек пуштени страни аташеји у Скопље и на ратиште.

Војна управа јавља, да се сви добровољци имаду вратити, јер више нису потребни.

— Поздравни говор митрополита Виђентија краљу Петру у Скопљу. —

Кад је Бог хтео да избави који народ, послао му је добре вође: Израиљу Мојсија, Србима Немању, Светог Саву, пре сто година Карађорђа. Сада нам посла Тебе, Петра, Бог који даје победе. По правди Те је учинио победником Бог, који управља судбом народа и довео Те у царско Скопље. Нека је хваљен Господ од сад и до века!

Хришћани славног Душановог Скопља жељни су слободе, правде, културног напретка и поретка. Све три савезне нације увјерене су, да им Ти доносиш слободу.

Културни напредак Србије увијек нам је био јамство, да ће нам сванути слобода са сјевера и сванула је.

Унуче Карађорђев! Пет столећа гледају Те данас са захвалношћу, а сва будућа покољења помињаће с поносом Твоје и Твојих савезника дело. Твој дед је први на Балкану започео велико дело ослобођења. Пре три недеље Ти си, њему у славу, осветио величанствен храм у Тополи. Тај мраморни храм обрадоваће дух великог Вожда, али још више ће му се душа радовати великом храму слободе, који подижеш, побједниче са Куманова и Косова.

Твоја војска се не ће зауставити у победама, све док се српском народу не извојује славан мир. А кад дође до мира, Твој систем слободоумља и правде показаће се над несавременим и омраженим системом нашег непријатеља онако исто надмоћан, као што се показала надмоћном Твоја победничка војска у физичкој борби над непријатељском.

Ти си у савезничком предузећу своје дело први извео. За недељу је дана Твоја војска поразила непријатеља и нагнала га у бег. Савезници могу бити потпуно задовољни с Тобом. Ти, који си божји угодник, можеш сада пружити помоћ савезницима на југу и истоку.

Благосиљам велико ослободилачко дело Твоје, витешки и побожни краљу!

Црногорско-турски рат.

— Борба око Скадра. —

Цетиње, 26. X. (8. XI.)

Од 23. октобра амо настале су *силне кише*, гђе се налази приморски одред генерала *Мартиновића*, камо је и иначе мочвар, те су почеле *велике поплаве*. Генерал Мартиновић лично је пошао до мјеста, којим се може комуницирати. Одступање ове деснокрилне колоне изведено је под заштитом мањег одјељења, које су Турци напали свом силом. Оно је турски напад *одбило* и многобројнијег, надмоћнијег непријатеља задржало, док је одступање вршено. У овом сукобу Црногорци су имали 20 мртвих и рањених, Турци су претрпели велике губитке. И поред рђавог времена и непроходног терена одступање је било у најбољем реду.

— Црногорски бојни подвизи. —

Сплетско „Наше Јединство,“ које се увек одликовало својим искреним, братском симпатијама за Црну Гору и њен јуначки народ, има са Цетиња овај занимиви изве штај:

„Бугарски генерал *Паприков*, који је истакнута личност и у бугарској доплома-

ција, дошао је важном мисијом. Одмах са Цетиња кренуо је са г. поклисаром *Колушевом* Господару на Ријеку.

Под Скадра је *неизбјежив*. Био би и до сада пао, али Господар и Његови синови брину се о јуначким Црногорцима, да не гину без невоље. Освојење Дечића једно је од најсмионијих дјела стратегијских (ово признају и дописници »Кориере дела Сера« и енглеске штампе). Јуриши на Дечиће и на Леденград и овоме рату нешто је чудесна. Али јунаштво Дечића чему обнављати на Тарабошу, да пане која или неколико стотина Црногораца, а сваки је див, ако ће пасти и треба да пане Тарабош, па Скадар, пред нашом артиљеријом.

И на Шипчанику је генералисимус наше војске, принц *Данило*, мудро *заустави витешством расипљене Црногорце*, да не јуришају два три дана, па је послије освојио Шипчаник са врло мало жртава. Поред војсковођа, а не зна се који је бољи од којега, истичу се особито краљеви синови. И сваки има особитих врлина. Принц *Данило* тактику ратну, принц *Мирко* жар обилићки, принц *Петар* соколски полет. Војска их на просто обожава. Стари Господар, који је свуда и све управља (тако да многи и стрепе за Његов живот, колико ради, дању и ноћу, и путује сад овуда, сад онуда), ово види, осјећа — а Црногорац зна колико му Господар ужива, да су дјеца у свему Њега достојна, да су на муци јунаци. Ко би Вам описао сву ову љубав између народа и династије?

Мишљење и жеља је свију, када падне Скадар, да ће пред војском у Скадар сва три краљева сина. Дозволите Вашему дописнику живу препоруку честитој дјеци честитога краља: Арнаути су као змије; без ријечи и бесједе, фанатици до лудила, дивљаци. А у Скадру има Арнаута. Биће најбјешњи баш при улазу побједоносне нам војске. Добро пазити да се не деси који зликовац, па почини које издајство из засједе, и у овим данима славе не помути весеље. До сада краљеви синови доказали су непрестано, да не маре за свој живот, а у славу Црне Горе, колико ни један Црногорац Али они опак, ради Црне Горе, треба да буду мало опрезнији, барем од арнаутских зликоваца.

Јављамо Вам, да је генерал Вукотић ушао у Пећ, кад је смлатио 7000 Арнаута и около 3000 редовите војске. Хоће ли и ови Арнаути сада казивати, да су били присиљени борити се против Црногораца? На свијету нема овако ниске чељади. Оваких зулумћара, докле могу, и оваких пузаваца, када су силаћени. У њима је све звјерско, а ништа јуначкога."

Бугарско-турски рат.

— Бугари освојили и линију на Чаталџи. —

Лондон, 26. X. (8. XI.)

„Тајмсу" јављају из Софије: Према гласу, који званично још није потврђен, Бугари су јуче посели линију код Чаталџе. Сви знаци казују, да ће кроз само неколико дана *судбина турске војске* бити запечаћена.

— Протерани страни дописници. —

Софија, 26. X. (8. XI.)

Тридесет страних ратних дописника протерано је из Мустафапаше.

— Битка на линији Лиле Бургас — Демир Хисар. —

(Службени бугарски извештај.)

Софија, 26. X. (8. XI.)

„Ажанс Телеграфик Билгар" јавља: О битци на линији Лиле Бургас — Бунар Хисар, која је трајала од 29. октобра до 2. новембра, саопштава се ово службено извешће:

Турска је армија била јака преко 120.000 људи, располажући са 300 топова и 65 ескадрона. Кроз *пет дана очајнога боја* десно турско крило је непрестано нападало на бугарско лево крило, са намером, да прекине бугарске везе са Киркилисом. Бугари су бравурозним навалама, својом моћном артилеријом и изврсном пешадијом успели већ други дан да потисну непријатеља и да га онда прогоне својом убојитом ватром. Бојиште је било *прекривено лешинама*.

Трећи дан 31. октобра бугарски је центрум, подупрт артиљеријом, прешао у енергичну офензиву и пешадији је успело, да јуришем на бајонете поседне непријатељска утврђења, која изгледаху неосвојива. Онда се наставио прогон непријатеља, који је под ватром бугарских топова *бежао*, обузет стравом.

Пети дан 2. новембра лево бугарско крило, појачано новим четама, извело је одлучну навалу и разбило читаву непријатељску линију, тако да се Турци, напустивши своје јаке позиције, и на оној страни *дадоше у бегство*.

Бугари су отели 42 брзометна топа, мноштво застава, запленили 150 вагона живежа и муниције са 2 локомотиве. Најпосле допало је у бугарске руке 2800 заробљеника. Осим тога Бугари су заузели више турских складишта живежа.

Наши губитци износе *15.000* што мртвих што рањених. *Турски губитци* износе *преко* **40.000** *глава*.

У овом боју, који у новијој историји има премца само у битци код Мугдена, *турска* је *армија скоро сва уништена*. У свом дерутном стању није непријатељ могао одржати своје утврђене позиције у Чорлу-у и Сераји и измакао је премо Чаталџи.

Турска војска, потиштена услед пораза, без артиљерије, тешко да ће моћи обранити турски главни град.

— Бугари у Визи и Родосту. —

Софија, 25. X. (7. XI.)

Службено се јавља: Бугарска армија у Тракији стално напредује. Бугарске су чете поселе Визу и Родосто. На обалама Мраморног Мора виј се бугарска застава.

Грчко-турски рат.

— Пад Солуна на прагу. —

Лондон, 26. X. (8. XI.)

„Дељи Мељу" јављају из Атине: Путници са лађа, које долазе из Солуна, тврде, да су вођени преговори између Грка, који опсађују Солун, и турске посадео предаји вароши. Преговори су пропали, јер су из Солуна тражили слободно одступање за турски гарнизон. Турски командант Солуна извршио је самоубиство.

Предаја вароши очекује се сваки час.

Берлин, 26. X. (8. XI.)

„Локал Анцајгеру" јављају из Солуна, да су Турци пред Солуном претрпели страховити пораз Грци су пред самом вароши. Гувернер Солуна преговара о капитулацији, која би имала да се изврши у понедеоник.

Београд, 26. X. (8. XI.)

По приватним гласовима српска коњица је пред самим Солуном.

Атина, 26. X. (8. XI.)

Чује се, да се је **Солун предао**. Солун је сасвим одсечен од осталог света, свеза је прекинута. Више турских официра побегоше друмом. Осим много турских војника стигло је у Солун 50.000 муслиманских породица. Боје се поколља. Отпочиње глад. Стране конзулате су ставили у стање одбране.

— Потопљена турска оклопница у солунској луци. —

Грци су торпедирали и потопили у сред солунске луке турску оклопницу. Ово јуначко дело грчких морнара за успех савезничког оружја није од бог зна какве важности, али је по себи нешто дрско, јуначко и зато га овде ми и спомињемо.

Ево о том телеграфском извештаја команданта грчког торпиљера *број 12.*, који је потопио турску оклопњачу, поручника *Вотсиса*:

Отпутовао сам из Скала Елефтерохори у 9 сати увече. Утврђење Карабурун бацало је пројекторима светлост стално на мореуз између Каравокеро и утока Вардара, али сам се ја упутио са пуном паром ка солунском пристаништу. У пристаниште сам стигао у 11 сати и 20 минута и нашао сам турску оклопњачу у близини крајњег левог дела насипа. На крајњој десној страни биле су друге ратне лађе и руска ратна лађа. Маневрисао сам полако и неопажено и управио сам кљун ка средини турске ратне лађе. За тим сам бацио торпедо с леве стране торпиљера у 11 сати 35 минути на одстојање од 150 метара. Онда сам обрнуо торпиљер на леву страну, па сам бацио торпедо са десне стране торпиљера и одмах сам обрнуо торпиљер и пуном паром обрнуо назад да будем даље у моменту експлозије од кљуна турског ратног брода.

Обрћући се на лево, ја сам за тим бацио торпедо на мост, који је више одбојника таласа, где је торпедо пукао тако јако, да смо држали, да је то пуцањ топа на суву. Одмах при првој експлозији опазили смо на оклопњачи кретање светлости и звиждање. Одељење за официре на оклопњачи било је осветљено, а експловија се десила у близини десног димњака. Јак дим изишао је кроз димњак, а лађа поче да тоне кљуном. Пуном паром излетио сам из пристаништа, а пролазећи поред Карабуруна, који је већ био сигурно извештен из Солуна, пројектори са њега бацали су светлост на све стране, али смо већ срећно избегли. У тренутку, кад смо пролазили поред Карабуруна, да бих одржао обећање, дато мојим морнарима, наредио сам, те је на тврђаву избачен топовски метак из топа од 37 милиметара на одстојању од 2500 метара.

— Немачки маршал правио Турској план. —

Париз, 26. X. (8. X.)

„Тану" телеграфишу из Цариграда, да је немачки генералфелдмаршал барон фон-дер-*Голц* паша, који је „препородио" турску војску, саставио и план за одбрану Турске на сва четири фронта и да је Турска ратовала по фон-дер-Голцову плану.

У Цариграду сада мисле, да је једино Голц-паша крив за пропаст Турске и грозно грде њега и остале немачке *инструкторе* у турској војсци.

*

Хрватска и Црвени Крст балканских држава.

Хрватска влада није дала дозволу за јавно прикупљање прилога за Црвени Крст балканских земаља, него је *дозволила само приватно скупљање* и то не централизовано, већ само по појединим местима. У Загребу су почели одмах прикупљати најугледнији грађани и даме, па ће ових дана бити сакупљено око 20.000 круна. И у осталим местима у Хрватској врло живо се скупљају прилози. Према досадањем резултату, рачуна се да ће кроз неколико дана бити сакупљено првих 100.000 круна.

Позив грађанству града Загреба.

Широм Балкана у јуначким, силним и свијетлим побједама пролијевају балкански народи крв за своју браћу, жртвују храбри војници животе за ослобођење свога рода. Међу њима наша Хрватима једнонародна и истокрвна српска браћа: Србијанци и Црногорци, те наша словенска браћа Бугари.

Гласове о страшној рици топова, о силним валовима пјешака, о јуначкој навали коњаника, који свршавају побједом и опет побједом, пратимо с братском љубављу и тешком забринутошћу за толике мајке, које остају без синова, толике жене, које остају без својих другова, за толику дјецу, која остају без отаца.

Тешка борба задаје тешке ране, а јунаштво наше браће пуни болнице рањеницима.

У тихој молитви свемогућем Богу за њихов спас, треба да им у знак братске љубави пружимо помоћи колико више можемо.

Зато издајемо овај позив и позивамо мало и велико на прикупљање прилога за припомоћ **„Црвеном Крсту" балканских држава, краљевина Србије, Бугарске, Црне Горе и Грчке.** Образовали смо одбор потписаних па молимо за што издашнији и што бржи одзив.

Нашој жељи за примање прилога одазвале су се радо:

Прва хрватска штедионица, Хрватска ескомптна банка, Српска банка, и Хрв. слав. земаљска хипотекарна банка.

Потписани јамче само за оне прилоге, који су код горе наведених завода примљени.

Арх. Јанко Холјац, начелник слоб. и кр. гл. града Загреба. *Др. Иван Мауровић*, кр. свеучилишни професор. *Др. Шиме Мазура*, одвјетник. *Драгутин Мондекар*, подначелник сл. и кр. главног града Загреба. *Владимир Мажураниħ*, председник кр. банског стола у миру. *Петар Мрзљак*, жупник цркве св. Марка. *Др. Анте Павелић*. лијечник. *Др. Алберт Предоевић*, одвјетник. *Тадија Смичиклас*, председник Југословенске академије. *Др. Божо Сишић*, лијечник. *Др. Јосип Шиловић*, кр. свеучилишни професор. *Др. Ђуро Шурмин*, кр. свеучилишни професор. *Ђорђе Велисављевић*, равнатељ Српске банке. *Др. Јурај Врбаник*, правни савјетник Прве хрватске штедионице. *Др. Владимир барун Турковић*, нелепосједник. *Иван Анцел*, равнатељ окружне благајне. *Др Мирослав Чачковић*, лијечник. *Др. Миливој Дежман*, лијечник. *Др. Ђуро Димовић*, лијечник. *Вјекослав Хајнцел*, председник трг. обртне коморе. *Фрањо Хрибар*, посебник. *Владимир Крешић*, главни равнатељ Хрв. слав. земаљ. хипотекарне банке. *Лазар Лађевић*, велетржац. *Др. Еуген Лакса*, одвјетник. *Светозар Максимовић*, трговац. *Др. Томо Марешић*, кр. свеучилишни професор. *Владимир Матијевић*, велетржац. *Ђуро Машић*, председник Савеза хрв. обртника,

---

Са бојног поља.

(Од наших ратних извештача.)

Пећ, 23. X. 1912.

— Генерал Живковић у Пећи. —

Генерал Живковић, командант ибарске војске, стигао је синоћ у 6 часова у Пећ заједно са целим својим штабом. Његов долазак изазвао је буру радости и код црногорске војске, и код народа, који се из целе околине згрну, да види шумадијског генерала и његову војску.

Генерал Вукотић дочекао га је у Патријаршији, са које су звонила сва звона. Генерали су се трипут пољубили па су за тим преставили чланове својих штабова.

Генерал Живковић послао је један одред војске на Ђаковицу. Међутим, чује се, да Ђаковица нуди предају још пре сукоба. (Међутим се већ предала. — Ур. »Бр.")

Бајром Цура, и Риза-беј побегли су у Дебар, да одатле покушају последњу срећу.

— Најновије вести. —

Скопље, 24. X. 1912. у вече.

Синоћ је српска војска имала пред Солуном мање чарке са турском војском. Према добивеним извештајима Турци пред Солуном имају врло мало војске, из тога се верује, да ће се и Солун, као и Скопље узети без отпора.

Скопље, 24. X. 1912.

(*Званично*). Јуче је уз велико одушевљење свеколиког становништва српска војска ушла у Пећ и ту се састала са црногорском војском.

После упорне борбе српске трупе су заузеле кланац Демир-Капију, Турци су у дивљем бегству отишли ка Солуну. Овим је у српске руке пао најважнији теснац, који је бранио наступање ка Солуну. Велики мост на Вардару код Демир-Капије није разрушен.

Прилип, чије је главне позиције српска војска још синоћ заузела, *предао се* јуче после јачег отпора.

Ономад се предала без икаква отпора Нова Варош. Официри и војници турски предали су се и биће као ратни заробљеници спроведени у Србију. Задобивено је и 250 пушака.

Помозимо
рањеним и болним косовским осветницима!

Уредништву „Браника« стигли су за рањене и болесне српске војнике ови даљи родољубиви прилози:

1.) Г. **Пера Грујић**, машиниста у штампарији деоничарског друштва »Браника«, руковођен српским родољубљем и осећајима за рањену јуначку браћу своју, скупио је и предао нам **20 К 20 п.** за црногорски Црвени Крст.

Приложише: По 5 К: Марко Миладиновић за своју децу. **2** К: Рада Сланкаменац. По 1·— К: Јоца Ст. Гавриловић, Гавра Маленчић, Сава Драгић, Ђура Дамјановић, Имре Јанковић, Паја Прерадов, Сава Топаловић, П. Грујић за сина Јовицу, Илија Јоцковић, Иван Пајић. По 60 фил.: Тоша Алабурић. По 50 фил.: Новак Доловић. По 40 фил.: Ђока Антонијевић, Милош Стајић. По 30 фил.: Стеван Хорошко. По 20 фил.: Пера Мандл, Хинко Хофман, М. Поповић.

2.) Гђица **Марија Грујићева**, ученица српске више девојачке школе у Новом Саду, а мила ћерчица фактора штампарије д. д. „Браника" г. Тоше *Грујића*, скупила је и предала нам **5 К 10 п.** за црногорске ра-

ђене јунаке. Приложиле су ове мале, племените Српкињице: По 2 К: Феодора Удицкова; по 1 К: Вера Димовићева, Персида Ивковићева, Славка Николајевићева; по 10 п.: Спаса Воларевићева.

3.) Госп. **Милољуб Маркуш**, благајник Меленачке Штедионице, скупио је и послао нам **К 1241·—** (половину т. ј. К 620·50 српској, а другу половину: К 620·50 црногорском Црвеном Крсту).

Приложише ови родољуби прилагачи: По 200 К: Паја и Жарко пл. Бибић, Н. Н. По 100 К: Душан Теодоровић, Светозар и Никола Николић, Арса Поповић и Добротворна Задруга Српкиња. По 50 К: Милан Маркуш, Марија К. Јанковић, Паја Лончар. По 20 К: Милољуб Маркуш, Миша Станковић, Младен Удицки, Танасија Нешић, Жива Ђурић. По 10 К: Борислав Маркуш, Љубомир Петрић, Милош Бошков, Стева Марјански, Мита Адамов, Милутин Еремић, Пера Станков. По 6 К: Милош Николић, Мита Маринков. По 5 К: Ђока Спаић, Јоца Кукин, Пера Мирков, Михајло Радановић, Стева Радосављевић, Богдан Пајдак, Паја Таназевић, Бранко Радуловић, Аца Субић, Коста Субић, Стева Жупански, Паја Вујанов, Иван Јанковић, Милан Гранић, Душан Марков, Ника Јевремов, Драгиња Антонијевић. По 4 К: Миша Никифоровић, Жива Миливојев. По 2 К: Паја Маринков, Стева Маринков, Лазар Марковић, уд. Драга Бибић, Станко Ракић, Миливој Миливојев. По 1 К: Мита Френц, Пера Беин, Макса Бађан и Гавра Бибин.

4.) Браћа наша **кисачки Словаци** скупили су између себе и предали нам **72 К** у корист српског, црногорског и бугарског Црвеног Крста.

5.) **Н. Н.** у Бечу **20 К** (10 К српском а 10 К црногорском Црвеном Крсту) уз речи: „Несравњиво храбрим јунацима!"

6.) Г. **Душан Поповић-Вребало** у Н. Саду **20 К** (10 српском, а 10 црногорском Црвеном Крсту).

7.) Г. **Јован Мрђан** у Кању 10 К (5 К српском, а 5 К црногорском Црвеном Крсту).

8.) Г. **Илија Стејић**, трговац у Бач-Фелдварцу, **100 К** (60 за српски, а 40 К за црногорски Црвени Крст).

9.) Г. **Лазар Ацкета** у Пожуну 5 К српском Црвеном Крсту.

10.) Г. **Ђока Вулетић** у Соколовцу скупио је и послао нам **25 К** за црногорски Црвени Крст. Приложише ови родољуби сваки по 5 К: Ђока Дојчин из Потпорања, Милан Лазин из Потпорања, Дамјан Стојанов из Парте, Коста Михајловић из Орешца и Ђока Вулетић из Соколовца.

11.) Породица **Сифниос**, Арад—Сегедин, (преко гђе Олге Коц у Араду тврђаве) 20 К грчком Црвеном Крсту.

12.) Г. **Андра Лукић**, умировљени члан Српске Народне Позоришне Дружине у Вршцу, **40 К** (20 К српском, а 20 К црногорском Црвеном Крсту).

13.) Г. **Др. Давид Ћурић**, адвокат у Кули, скупљених **265 К 60 пот.** (100 К црногорском, а 165 К 60 п. српском Црвеном Крсту.) Имена г. г. прилагача послаће нам се накнадно.

14 Г. **Урош Малогајски** у Вел. Кикинди послао нам је *2 пакета папуча* за рањенике, које смо лично однели у Београд.

Новац смо одмах послали на место опредељења, а племенитим приложницима у име рањених и болних косовских осветника нека је топла хвала!

Даљи исказ о прилозима следује.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 27. октобра 1912.

— **Велики концерат у корист Црвеног Крста.** Новосадско чувено и омиљено српско тамбурашко друштво „*Слога*", под управом Филипа (Липе) *Грујића*, приређује у недељу 28. октобра (10. новембра т. г. у просторијама код „Липе" (Јосифа Оберника) велики концерат, од којег чист приход иде у корист српског и црногорског Црвеног Крста. Познајући ово друштво, које је својом уметничком песмом и свирком како у овдашње, тако и у стране публике стекло лепа гласа, надамо се, да ће наше грађанство у великом броју похитати на овај концерат. Чист приход овога концерта намењен је за ублажавање болова наше рањене браће, која своју крв проливају на Балкану, да би ослободили своју потиштену браћу, која стењу пет векова под игом обесних Арнаута и крволочних Османлија. Почетак концерта је у 9 сах. у вече. Улазак бесплатан.

— **Отишао браћи у помоћ.** Из Вршца нам пишу, ди је г. др. Душан Малушев, млади и одушевљени Србин лекар, прошле недеље као оператер отишао у Београд, да пође у помоћ сиротим српским рањеницима и да их лечи. То дело г. дра Малушева служи му одиста на понос и на дику.

— **Уметнички концерат.** Чувени холандски уметник на виолини и композитор Хенри Вилхелмус и најчувенији холандски баритониста Тома Денис ће децембра о. г. кренути се на већи уметнички пут по Угарској те ће посетити и нашу варош. Већ и прошле године су та два уметника концертовала у нашој земљи и својом прекрасном уметношћу једнако су одушевљавали и критичаре и публику. Неколико отштампаних новинарских критика могу се бесплатно добити у књижари Св. Ф. Огњановића у Н. Саду, а тако исто и карте за места.

— **»ОРАО«**, велики илустрована српски народни календар за 1913. годину доштампава се и биће за 10 дана готов, те ће се разашиљати пр продавцима. Овај омиљени народни календар, који издаје књижара А. Пајевића (Св. Ф. Огњановића) у Новом Саду, хотимично је ове године закаснио, како би својим читаоцима донео што више слика о бојевима на Балкану. Календар ће поред обилате поучно забавне садржине имати преко 50 веома лепих слика а цена му је 1 Круна.

— **Именовање.** Његова Светост патријарх г. Лукијан Богдановић именовао је прошле недеље г. Герасима Чобановића, свога дворског економа, за игумана и доделио га манастиру Шишатовцу привремено, док не добије управу којег упражњеног манастира.

Познајући г. Герасима као скромна, вредна и честита калуђера, који је у манастиру Бешенову, Привиној Глави, Раваници и Шишатовцу на опће задовољство својих претпостављених служио и свуда поштован био од паства своје и велики број пријатеља себи стекао, честитамо му на овом одликовању, те желимо да и у будуће својим узорним радом и одличним понашањем достојним се покаже тога одликовања те да цркви својој и српском народу искрено и одано послужи.

— **Промоција.** Г. Милутин Косановић, син покојнога проте, познатог преводиоца „Шилерова звона", положивши одлично и последњи строги испит, промовисан је у суботу 26. октобра у свечаној дворани будимпештанске универзе на част доктора свеукупне медицине. Младоме доктору од срца честитамо!

— **Славни светски дечији лечници** једногласно изјављују да је при добу одбијања деце од сисе одлична храна „Phosphatine Falières", јер је лако сварљива, пријатног укуса, олакшава добијање зуба и осигурава стварање костију. (14—14)

— **ДОГАЂАЈЕ НА БАЛКАНУ** објашњавају књиге и мапе: **Цвијић, Карта Србије и Црне Горе** К 1·60, **Карта балканског полуострва** 63/73 cm. (немачка) К 1·20, Косанчић, **Новопазарски Санџак** с предговором Цвијићевим К 1·20, Штојнец К. **Северна Арбанија** I. К 1·—, Штојнец, **Од Адрије до Црнога Дрина** К 1·—, Др. Хаци Васиљевић, **Јужна Стара Србија** К. —5 Продаје „**Напредак**" у **Земуну.**

НОВИЈЕ.

Праг, 26. октобра. Престолонаследник надвојвода **Фрања Фердинанд** изразио се, да нису основани гласови, као да је он присташа политике монархијина ширења на Балкану.

Београд, 26. окт. Мин.-председник **Пашић** је изјавио, да неповољни географски положај императивно налаже Србији, да добије излаз на море. Србија мора ослобођеној браћи отворити и трговински пут на море. Зато је предвиђено заузеће Љеша и Драча као интегрирајући део војничке акције Србијине.

Будимпешта, 26. октобра. Потпредседник босанско-херцеговачког сабора Војислав **Шола** изјавио је, да су **муслимани у Босни и Херцеговини услед турских пораза утучени.** (А зашто, кад ти муслимани **нису Турци** него српскога рода и колена! — Ур. „Бр.") Срби у Босни и Херцеговини се поносе победама српског оружја али они штеде осећаје своје муслиманске браће.

Петроград, 26. октобра. Овдашњи листови **једнодушно поздрављају пут српске војске на Јадранско Море.** Опште је уверење, да ће руска влада заложити сав свој утецај, да се српска застава пободе на Јадрану као обележје **економске независности Србије** и као залога њеног самосталног културног развоја и напретка.

Београд, 26. октобра. Према приватним вестима из Скопља **Срби су освојили Битољ** и увели у њему српске власти.

Атина, 26. октобра. **Грчке трупе су стигле пред Солун. Престолонаследник Константин је позвао варош, да се преда.** Мисли се, да се Турци у Солуну неће одупрети, те даће **Грци још данас ући у Солун.**

„Ажанс д' Атен" добила је вест, до је **грчка војска заузела Солун.** Атина је осветљена у знак радости.

Свети рат за ослобођење.

— Пад Солуна. — Улазак грчке и српске војске у Солун. — Последњи напори турске војске под Цариградом. — Српска војска ушла у Прибој. — Држање велесила. —

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Атина, 27. октобра. Телеграм из Гиде јавља:

Краљ *Ђорђе* је примио извештај од престолонаследника Константина, да је *грчка војска заузела Солун.* Краљ је одмах отпутовао засебним возом у Солун. **У** Атини је неописана радост. Варош је осветљена. Сва звона звоне.

Београд, 27. октобра. Улазак српске војске у Солун је задржан, јер у Солуну бесне црне богиње. **Срби ће ући у Солун**, чим сва јавна здања буду дезинфицирана.

Мустафапаша, 27. октобра. Турци при узмицању дају најупорнији отпор.

Сарајево, 27. октобра. Из Увца јављају: Јуче је батаљон српске пешадије **умаршираo у Прибој** на босанској граници. Улаз је извршен без отпора.

Цариград, 27. октобра. Турска оклопница „Месудија" испловила је, да потпомогне ватром својих топова Турке на чаталџанској линији.

Турски листови позивају све Отомане (!), да учествују у одбрани престонице те да спрече улазак бугарске војске и постављање крста на џамији Аја-Софији.

Силни муслимани стижу овамо из предела, које је посела бугарска војска. Један део тих бегунаца иде у Малу Азију. Међу бегунцима има и неколико од колере оболелих.

Петроград, 27. октобра. Словенска друштва су примила резолуцију, у којој се каже: Русија се мора свом силом заложити за то, да освојене земље остану у рукама балканских држава.

Берлин, 27. октобра. Државе Тројног Савеза не ће да се мешају у развој ствари на Блиском Истоку, док год их најближе заинтересовани на то не позову, или док ма који догађаји не дирну у њихове нарочите интересе.

Да ли се Ви пуderujete? Да!

Од како се у Угарској продаје :-: чувени американски :-:

JEC

ПОРЦЕЛАН ПУДЕР

(Jesz Porcellan Puder)

од тада радо употребљавам пудер, јер

Jec порцелан пудер је најпријатнији мирисави пудер

Jec порцелан пудер је најфинији пудер на свету

Jec порцелан пудер је најнешкодљивији пудер

Jec порцелан пудер спречава знојење лица, руку, пазуха

Jec порцелан пудер отклања бубуљице и пеге

Jec порцелан пудер се врло добро лепи за лице

Jec порцелан пудер чини лице отменим и лице се не сјаји

Jec порцелан пудер је најфинији прашак за лице на целом свету

Jec порцелан пудер може се добити у оригиналним американским кутијама по **3** и **5** круна у 6 разних боја и то: **бео, роза, отворен роза, крем, отворен крем и у природној боји лица.** — При поруџбини нека се тачно назначи, која се боја жели и по коју цену.

Девојке и момци из провинције

сви без разлике купују прави

Диана крем и Диана сапун

(Diana-Creme u. Diana-Seife)

маст за пролепшавање лица и руку

од кад се иста свуда по

50 потура

може добити, једино средство против бубуљица и пега. Може се поручити поштом уз поузеће код (-) (-) власника: (-) (-)

Erényi Béla

Diana gyógyszertár

BUDAPEST, Károly-körut 5. sz.

Најмања поруџбина (-) је 3 круне. (-)

Може се добити свуда у целој земљи. 470 7—10

ПРОМЕСЕ.

ОД

4% Уг. хипотекен срећака

од године 1884.

Главни згодитак	. . . К	40.000·—
1 „	по . . „	3.000·—
3 згодитка	„ . . „	2.000·—
4000 згодитака	„ . . „	200·—

Жребање 15. новембра 1912.

Цена К 4·50

—

Угарских премиен срећака

од године 1870.

Главни згодитак	. . . К	240 000·—
1 „	по . . „	20 000·—
1 „	„ . . „	10 000·—
4 згодитка	„ . . „	2 000·—
18 згодитака	„ . . „	1.000·—
4975 „	„ . . „	368·—

Жребање 15. новембра 1912.

Цена К 12·— 512 2-3

—

3% Аустр. боденкредит срећака

од године 1880.

Главни згодитак	. . . К	90.000·—
1 „	по . . „	4.000·—
2 згодитка	„ . . „	2.000·—
2300 згодитака	„ . . „	200·—

Жребање 16. новембра 1912.

Цена К 5·— 513 2-3

издаје

МЕЊАЧНИЦА

ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА ДЕОН. ДРУШТВО У НОВОМ САДУ.

511 1—3

*) Поштом шаљемо поруџбине само кад нам се новац унапред пошаљу заједно са 35п. за поштарине.

УЧИТЕЉСКО ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

„НАТОШЕВИЋ"

У НОВОМЕ САДУ

треба

КЊИГОВОЂУ.

Тражи се да је стручно оспособљен, да је већ радио у новчаном заводу и као самосталан радник, да је у стању саставити билансију. Вешти говору и писму немачком и мађарском имају првенство.

Плата је 2000 К годишње и дужан је толику своту положити као јамчевину. Ступање 1. јануара по нов. к. 1913. год.

За прву годину узима се привремено, а од способности зависиће му сталност и евентуално повишење плате.

Рок пријави траје до 10. децембра по нов. к. о. г.

У **Новом Саду**, 10. нов. 1912.

1—2 524 **Управни одбор.**

ГВОЖЂАРСКА и ФАРБАРСКА ТРГОВИНА

Данила Гергурова и Сина

у Сомбору (Zombor)

потребује

два помоћника

који су у обим струкама вешти и који говоре осим српског **добро** мађарски и немачки. Ступити могу одмах или 1. децембра т. г. 519 1—3

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

француска линија

Редовна директна линија брзих бродова

Хавр-Њујорк

и Канада.

via Базел (Швајцарска) Париз

268 22—35 *Канцеларија:*

BUDAPEST, VII., BAROSS-PLAZT 15

Адреса за телеграме: Transat, Budapest

Свака птица своме јату, прави Србин своме брату

БАДАВА

разашиљем најновији и најјефтинији ценовник

ГРАМОФОНА

Патефона и Еуфона и најновији списак

СРПСКИХ ПЛОЧА

који садржи више хиљада српских песама славних певача и певачица, чувена певачка друштва, Србијанске андолије седога гуслара, веселог гајдаша, војничке глазбе, тамбураше, црквено појање, говоре, шале и доскочице, декламације и беседе у свима језицима, на производу Грамофон, Диадал Зонфон, Фаворит, Јумбо, Јумбола, Одеон, Премиер, Пате и све друге фабрикате, све јефтиније него у самој фабрици негледајући на зараду, јер тај је посао поред другог рада уведен. Тако исто може се добити по најјефтинијој цени игле и федери за Грамофон а и оправке обављам брзо и јефтино. Старе плоче примам по фабричној цени у промену. 310 22-25

МИТА Ђ. ПАЛИЋ ■ ПАНЧЕВО

ТЕЛЕФОН БРОЈ 214.

Србине пазари код Срба, немој обијати туђе прагове.

НА ПРОДАЈУ

I-ма Прајског угља и I-ма кокса

сваке количине у кућу постављено може се добити код 508 3—15

КОСТЕ ДРАГИНЧИЋА

Текељи Имре и успенске ул. ћошак.

ПОЛЕПШАЛА

ЗА ЛИЦЕ, КОСУ и БРКЕ!

Мени је успело даме са средствима за године подмладити и полепшати са **Карси** кремом К 2 и **Карси** брашном које је за лице прати и масирати. Ко њега раби изгуби брзо сунчане пеге, митесере, лишајеве, набоpe и флеке, кожа постане фина и бела, цена К 1 и 2. Брашно за фине руке добива се за 20 фил **Карси** пудер К 2, **Карси** Ђулсија из сока љиљана и ружице, прави кожу фину и белу, и чисти ју од флека, боца К 1 **Карси** руменило нешкодљиво за уснице и лице К 1, **Карси** прашак за зубе 40 и 70 фил. **Карси** боја само цеђ ју испрати може црна, смеђа, тамносмеђе, цена К 3·90. Од **Карси** воде престане коса за 8 дана опадати и лечи перут боца К 2, **Карси** помада за пораст косе, за 6 месеци нарасте коса 8—10 cm. цена К 2, фини сапуни 30—50 фил. Од бечких професора пронађена и препоручена средства шаље поузећем Mme. Térése Wien VIII. Lerchengasse 25.

507 2—52

Телефон бр. 9. Телефон бр 9.

Постаја за сечу дрва за гориво

удешено електричном снагом уз сљедеће цене:

1 фат дрва за гориво	тестерење	К 3·—
1 „ „	тестерење и цепање	„ 4·—
1 „ „	сложити у ком. подруму	„ 1·60
1 „ „	поставити у кућу	„ 2·40

Част нам је препоручити п. н. грађанству наша дрва за гориво, све врсте, сухо и најбоље каквоће по просторном метру, а исто тако и најбољи прајски салон угаљ и прве врсте гас-кокса по свакодобно дневној цени. 482 6-24

ЦЕПАНА ДРВА СТАЈУ:

100 кг.	I-ве врсте липовине . .	К 2·50
100 „	мешовито тврдо дрво .	„ 2·50
100 „	I-ве врсте букове . . .	„ 3·—

Пристојба за подвоз:

За 100 до 500 кг.	цепаних дрва	К 0·60
„ 500 „ 1000 „	„ „	„ 1·20
„ 1000 „ 2000 „	„ „	„ 2·40

БРАЋА ШВАРЦ,

НОВИ САД, рибља пијаца бр. 12.

Велика продаја угља и кокси

удова ИСИДОРА ФРАЈДА

У НОВОМ САДУ

препоручује пруски угаљ „**Max**" и новосадски гас-кокс све прве каквоће по најјевтинију цену у кућу постављено. Телефон бр. 70. 443 9—10

Велика издавачка књижара и штампарија

„НАТОШЕВИЋ" УЧИТЕЉСКО ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

НОВИ САД, ЂУРЧИЈСКА УЛИЦА БР. 25. У СВОЈОЈ КУЋИ, ТЕЛЕФОН БР. 273.

Изашао је из штампе највећма распрострањен срп. народни календар

Велики Орао

ЗА ГОДИНУ 1913.

„ОРАО" је украшен са 70 најлепших слика о најважнијим догађајима у току ове године, као што су: Оглас рата Турској на Цетињу, црногорски краљ Никола прегледа мобилизовану војску, бугарска коњица, посета црногорског краља Николе у Бечу, повратак краља Николе из Русије, соколски слет у Загребу и у Прагу, Српски соколи и соколице у Нов. Саду, руски цар с ческим соколом Ербеном, деца руског цара, позориште у Кијеву где је убијен Столипин руски министар-председник, козачке јуначке игре, старе српске задужбине у Ст. Србији: Манастир св. Архангела, св Ђурђа, Матејић и Трескавац, Хиландар и Пећска патријаршија, нови краљевски дворац на Цетињу, црногорски краљевић Петар са часницима, морски брод „Титаник" и ледена стена о коју се разбио, Триполис, италијански тешки топови, крунисање енглеског краља за цара Индије, индијски кнежеви при том крунисању, лов енглеског краља на тигрове, спаљивање мртваца у Индији, Арнаути на молитви, дреднот „Тегетхоф", тешки топови на дредноту, суђење у Перзији, свечаност о бајраму у Цариграду и многе друге слике. Осим тога ликови заслужних Срба.

Читаћи део календара испуњен је најодабранијом садржином из забаве, поуке, васпитања и економије.

ЦЕНА ЈЕ САМО 1 КРУНА.

Још су готови ови календари:

Годишњак за год. 1913. најстарији велики, српски народни календар са многим сликама и одабраним садржајем . **Цена му је 70 пот.**

Велики Србобран за год. 1913. српски народни календар са најлепшим срп. народним јуначким песмама **Цена му је 60 пот.**

Херцег-Босански Календар за год. 1913. српски народни календар са најлепштим српским народним јуначким песмама . . . . . **Цена му је 60 пот.**

Даље су изашли мањи календари:

Планетар, Ружица и Шаљивац. Цена им је 40 потура.

Осим тих изашли су народни календари за г. 1913. и то:

Србин, Орлић, Црногорац, Херцеговац, Босанац, Далматинац, Сремац, Новосађанин, Бачванин, Банаћанин и Ласта.

Цена им је 30 потура Џепни календар 20, зидни 40 потура.

Продавцима дајемо највећи рабат.

Тражимо поверљиве комисијонаре.

498 3—5

НОВО-ОТВОРЕНО ПОМОДНО СТОВАРИШТЕ У НОВОМ САДУ

у новосазиданој палати римокат. општине.

Част нам је пошт. грађанство из места и околине најучтивије известити, да смо **велико стовариште**

ГОТОВОГ ОДЕЛА ЗА ГОСПОД, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ

отворили. Наше стовариште је снабдевено са најновијом модом те струке, те смо у том пријатном положају, да ћемо пошт. муштерију како у великом избору изврсне робе тако и са тачном послугом и строго утврђеним ценама најбоље задовољити моћи.

С поштовањем **Манојло Рот и син.**

Велико стовариште капута за госпође од астрагана, перзијанера и силскина. Исто тако велики избор плишаних мантлова, капута, муфова, кољеа од мардара и сибирског цобла. — Велико стовариште ћурчијске робе. Уједно примамо наруџбине по мери као и оправке.

439 11-26

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.

Трговина и промет.

Новосадска пијаца

	27. октобра	12.
Пшеница нова	К	10·20—10·40
Пшеница стара	„	9·80—·—
Зоб нова	„	10·— —·—
Јечам нови	„	8·50— 9·—
Кукуруз стари	„	10·—
Кукуруз нови окрњен	„	5·50 6·—
Кукуруз у клипу	„	3·50—80
Лањик	„	9·—
Горушица	„	5·— 6·—
Пасуљ бели	„	12.—·—
Пасуљ жути	„	11.—·—
Пасуљ кулаш	„	10·50—·—

Све од 50 кила.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ

За издавање!

У згради Централног Кредитног Завода на спрату, издаје се.

520 1—3

одмах

један већи стан

од 5 соба са споредним просторијама Обратити се треба

Централном Кредитном Заводу у Новом Саду.

Др. Јован Шварц

адвокат

отворио је своју

адвокатску канцеларију

у Новом Саду у кући Ракоцијева (Футошка) улица бр. 50., преко пута од кр. порезног звања. 521 1—3

НОВО ИЗДАЊЕ ОПШТИНСКОГ ЗАКОНА ЗА УГАРСКУ.

Изишла је из штампе нова књига:

УГАРСКИ ОПШТИНСКИ ЗАКОН

XXII. законски чланак од 1886. са важнијим другим законима, наредбама и одлукама.

ЦЕНА 3 КРУНЕ. 435 20 20

За живот грађана је од највеће важности општинска самоуправа. Да би се грађани могли њоме користити, потребно је, да знају своја права и дужности, али и да познају дужности и права општинских органа. Због тога треба сваки грађанин да проучи општински закон, који се налази у овој књизи протумачен начелним одлукама и министарским наредбама.

Књига се може добити само код издавача МИЛАНА ИВКОВИЋА, књижара у Нов Саду.

Др. Јован Савковић

отворио је

адокатску канцеларију

у **Турској Кањижи**, Hátar u. 420 у кући Стевана Ваша. 523 1—3

Имадем на продају више сто комада СЛОВАЧКОГ КУДЕЉНОГ БЕЛОГ,

дебелог платна (беза),

ширина од 65 до 80 цмт. у цени од 60 до 80 филира по рифу. Роба се шаље за готово.

Људевит Грајзингер

590 4-5 **Пивнице** (Pinczéd) Бачка.

Дражбени оглас.

Српска православна црквена општина у Чуругу, издаје своју гостионицу код „Шајкаша“ под закуп на три године дана, почињући од 1. јануара 1913 године.

Дражба ће се одржати у »Дому српске православне црквене општине“ 18. новембра (1. децембра) о. г. у 2 сата по подне.

Исклична свота је: 8200 К.

Сваки дражбователь, дужан је пре лицитације 10% вадије положити.

Гостионица се издаје без намештаја.

Општина задржава себи право поповерења према закупнику.

У **Чуругу**, 25. октобра (7. новембра) 1912.

Милош Доловац
председник.

Бранко Јанковић
перовођа.

1—2 522

Натјечај.

Управни одбор Српске Штедионице у **Бијељини** расписује овим натјечај за

КЊИГОВОЂУ

који је потпуно вјешт књиговодству и кореспонденцији

Плата износи **К 2400** годишње и одговарајућа ремунерација.

Молитељи морају бити Срби, а првенство имају они, који су већ самостално радили у којем новчаном заводу.

Ступање по могућности одмах.

Молбе се имају слати на управни одбор Српске Штедионице.

Бијељина, 4. новембра 1912.

2—3 518 **Управа.**

ОГЛАС ДРАЖБЕ РИБОЛОВА.

Код котарске шумарије у **Каменици** обржаваће се дана **16. децембра 1912.** г. у 10 сати прије подне јавна писмена дражба у сврху

издавања под закуп риболова

на ријеци Дунаву у порезној општини Каменици, Лединце и Беочин уз следеће увјете, наведене у овом дражбеном записнику.

1.) Дражба ће се обавити једино на темељу писмених понуда (оферата).

2.) Понуде имају бити добро запечаћене те ће се примити најкасније до 10 сати прије подне 16. децембра 1912. На касније приспеле понуде као и на брзојавне и телефонске неће се узимати обзир.

3.) У понуди ваља нарочито назначити, да су нудиоцу сви увјети дражбе добро познати и да их у цијелости прихваћа.

4.) Понуди ваља приложити у име вадијума (пишманлука) 400 К (четири стотине круна), коју своту има досталац надопунити на полугодишњу закупнину те која свота остаје код шумарије у Каменици као досталчева јамчевина.

5.) Риболов у свим трима порезним општинама сачињава један продајни објект.

6.) Риболов се издаје на пет година т. ј од 1. јануара 1913. до 31. децембра 1917. године.

7.) Достална свота се има у четврт-годишњим оброцима у напред уплаћивати.

8.) Одобрење дражбе зависи од кр. земаљске владе у Загребу.

9.) Сви остали дражбени услови могу се дознати код шумарије у Каменици и код господарственог уреда у Митровици.

Каменица, дне 1. новембра 1913. године. 514 3—3

КОТАРСКА ШУМАРИЈА.

ПРВА ЈУЖНО-УГАРСКА ФАБРИКА КОЛА

Матије Рајха и Карла Лебхерца

У НОВОМ САДУ.

Извоз готових кола у све балканске државе.

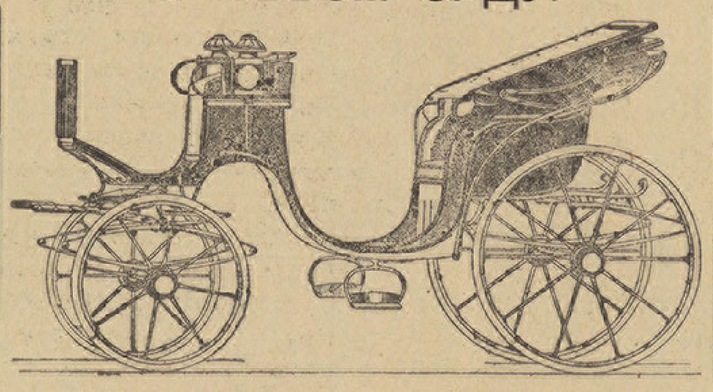

Лондон 1908. Златна медаља.

Највеће стовариште најразличитијих, најмодернијих кола од најједноставније до најелегантније израде по најјефтинијим ценама. Признато солидна творевина. — Илустровани ценовници бесплатно и франкирано. Стара се кола оправљају најбрижљивије или се на жељу и трампе. 211 30—52

ОГЛАШАВАЈТЕ у „БРАНИКУ“

Стефановићева

КАВА

55 42—52

ТВОРНИЦА ТОРОЊСКИХ САТОВА и ЛИВНИЦА ЗВОНА

ПАЈЕ Ђ. ПАНТЕЛИЋА

У ЗЕМУНУ

ОСНОВАНА 1854

1896. На будимпештанској миленијској изложби са великом медаљом одликован.

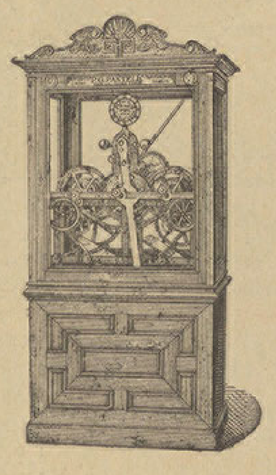

Мањим општинама даје уз отплату на више година.

Израђује торињске сатове најновијег модерног сопственог система, са слободном кретајућом шетаљком и штифтенганг са челичним једеком (Drahtseil). Лије нова и прелива стара звона, по најновијем систему хармонично удешава, са гвозденом покретном круном. Израђује козе за звона од кованог гвожђа.

Под гаранцијом за тачну и солидну израду.

1900. год. посетио париску светску изложбу ради проучавања исте струке.

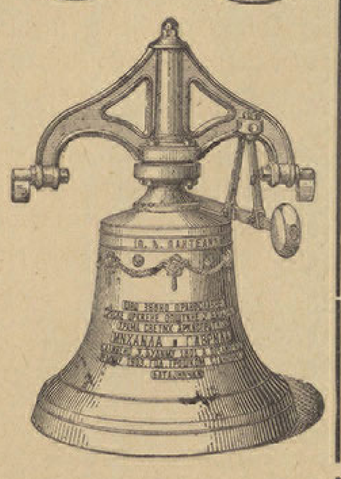

6841—52